ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Кафедра філософії та економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
проректор з наукової роботи
проф. Наконечний А.Й.
_____
«31» серпня 2020 р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

«"СУЧАСНЕ НАУКОЗНАВСТВО ТА МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ДІАЛОГ У МЕДИЧНІЙ НАУЦІ"»
(дисципліна загальної підготовки)

підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти – доктора філософії (PhD)

галузі знань 22 Охорона здоров'я
спеціальності 221 Стоматологія
222 Медицина
226 Фармація, промислова фармація
228 Педіатрія

Обговорено й ухвалено
на методичному засіданні кафедри
філософії та економіки

Протокол № 1
від «28» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

_____ проф. Держко І.З.

Затверджено
на засіданні циклової
методичної комісії

Протокол № 1
від «31» серпня 2020 р.

Голова циклової методичної комісії,

_____ проф. Держко І.З.

Робоча навчальна програма з дисципліни за вибором «Сучасне наукознавство та міждисциплінарний діалог у медичній науці» підготовки докторів філософії за спеціальністю «Медицина» складена:

Держком І.З., завідувачем кафедри філософії та економіки Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктором філософських наук, професором.

Мисловською І.С., доцентом кафедри кафедри філософії та економіки Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидатом економічних наук.

Лущ-Пурій У.І., доцентом кафедри кафедри філософії та економіки Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидатом філософських наук.

Процюком Р.Р., старшим викладачем кафедри філософії та економіки Львівського Національного медичного університету імені Данила Галицького

Рецензенти:

Карпенко К.І., завідувачка кафедри філософії Харківського національного медичного університету, докторка філософських, професорка.

ВСТУП

Робоча навчальна програма дисципліни за вибором «Сучасне наукознавство та міждисциплінарний діалог у медичній науці» підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти; кваліфікації - доктора філософії; галузі знань - 22 «Охорона здоров'я»; спеціальностей - 221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 226 «Фармація, промислова фармація», 228 «Педіатрія» складена на основі Закону України «Про вищу освіту», «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих начальних закладах» (23 березня 2016 року, №261), «Освітньо-наукової програми доктора філософії (Ph.D.)» (Протокол №7 - ВР від 29.06.2016 ЛНМУ імені Данила Галицького); «Робочої навчальної програми», затвердженої 21.02.2019 року; Наказу МОН України від 01.10.2019 року № 1254 «Про внесення змін до Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти».

Дана програма є частиною освітньої програми підготовки докторів філософії в рамках професійної спеціалізації та розрахована на **2 кредити ECTS**.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є наука як складне системне явище, що потребує філософського осмислення; функції науки в житті суспільства; етичний контекст наукової діяльності; наука в контексті сучасної медицини.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасне наукознавство та міждисциплінарний діалог у медичній науці» є здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблему галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності. Навчальна дисципліна націлена на формування у здобувачів наукового ступеня "доктор філософії" парадигми наукового мислення, осягнення основних напрямків і проблем розвитку філософії науки як галузі філософського знання.

Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії повинен:

— ***знати:*** основні теоретичні положення філософії науки; історію взаємодії філософії і науки та роль філософії науки у сучасному житті; рівні, форми та методи наукового пізнання, специфіку їх використання на різних етапах дослідження; особливості природничого та гуманітарного знання, в тому числі у конкретних дисциплінах і використовуваних методах; сучасні теорії розвитку наукового знання; сутність міждисциплінарних зв'язків, в т.ч. в медичній науці; аксіологічні проблеми сучасної науки, розуміти проблему співвідношення істинності та цінності; сучасні концепції наукового етосу та етос класичної науки; цінності вченого, етичні принципи та правила наукової діяльності; принципи свободи наукового пошуку і відповідальності вченого перед суспільством;

— ***вміти:*** використовувати навички критичного мислення, професійно застосовувати загальні методи пізнання: аналізу та синтезу; індукції та дедукції; закони формальної та діалектичної логіки; реконструювати пізнавальні методи та категоріальні схеми; обирати та використовувати сучасні методи дослідження відповідно до обраної спеціалізації та поставленої мети, опираючись на сучасні підходи встановлення істинності і достовірності наукового знання, визначати критерії досягнення очікуваних результатів; працювати з науковими матеріалами у напрямку їх узагальнення і філософської інтерпретації; працювати з категоріальним апаратом філософії, а також будь-якої

іншої галузі знання, доводячи їх до рангів дослідницьких інструментів; використовувати набуті концептуальні та методологічні знання у галузі філософії науки для організації й самостійного виконання наукового дослідження; застосовувати етичні принципи та правила наукової діяльності у дослідницькій діяльності.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми дисципліна забезпечує набуття здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії наступних ***компетентностей та програмних результатів навчання***:

1. Інтегральна компетентність: здатність ефективно вирішувати комплексні наукові та практичні проблеми в галузі знань «Охорона здоров'я» спеціальності «Медицина», організовувати і виконувати власну науково-дослідницьку роботу з метою генерування нових систематизованих знань, що мають теоретичне і практичне значення, можуть успішно впроваджуватись у вітчизняний й міжнародний дослідницький та освітній простір, практичну медицину та інші сфери життя.
2. **Загальні компетентності (ЗК):** **ЗК1.** Здатність до науково-професійного, світоглядного та загальнокультурного саморозвитку і самовдосконалення. **ЗК2.** Здатність автономно виконувати фахову та науково-дослідницьку роботу з дотриманням принципів академічної доброчесності, авторського права та наукової етики. **ЗК3.** Здатність до різнобічного пошуку, самостійного аналізу та систематизації інформації з використанням сучасних комунікаційних та інформаційних технологій. **ЗК4.** Здатність спілкуватись і взаємодіяти в науково-професійному та освітньому середовищі, в тому числі, - на міжнародному рівні. **ЗК5.** Здатність незалежно мислити, виявляти, формулювати й ефективно вирішувати проблеми наукового характеру, приймати відповідальні рішення, продукувати нові знання та ідеї. **ЗК6.** Здатність проводити моніторинг виконаних робіт, здійснювати оцінку інтелектуального продукту та забезпечувати його якість. **ЗК7.** Здатність до опрацювання, аналізу, узагальнення, обговорення та представлення результатів власного наукового дослідження у вигляді усної та письмової презентації державною й іноземною мовами, опанування майстерністю вести наукову дискусію з демонстрацією вільного володіння науковою термінологією, риторикою та культурою наукового мовлення. **ЗК8.** Здатність працювати в команді, організовувати, планувати та прогнозувати результати власної чи колективної роботи, нести відповідальність за досягнуті результати, діяти в нових умовах, керувати роботою інших осіб та мотивувати їх для досягнення спільної мети. **ЗК9.** Здатність мислити педагогічно, адаптовувати зміст, форми, методи та засоби педагогічного процесу до поставленої мети і завдань, виявляти, аналізувати та ефективно вирішувати педагогічні проблеми.
3. Фахові компетентності: **ФК1.** Здатність аналізувати, відтворювати, інтерпретувати та використовувати в практичній,

науково-дослідницькій та освітній діяльності сучасні наукознавчі концепції, теорії, гіпотези, осмислювати сучасний стан проблем та досягнень за обраним науковим напрямком та освітньою діяльністю в галузі медицини.

ФК2. Здатність розробляти та управляти науковими проєктами в галузі медицини, формулювати мету, зміст та новизну дослідження.

ФК3. Здатність встановлювати потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень в галузі медицини, генерувати нові знання, наукові гіпотези, теорії та концепції.

ФК4. Здатність обирати та використовувати сучасні методи дослідження відповідно до обраної спеціалізації та поставленої мети, опираючись на сучасні підходи встановлення істинності і достовірності наукового знання, визначати критерії досягнення очікуваних результатів

ФК5. Здатність інтерпретувати, аналізувати й узагальнювати результати, дані власних наукових досліджень, визначати їх місце в системі існуючих знань, дотримуючись принципів наукової етики, академічної доброчесності й авторського права.

ФК6. Здатність впроваджувати нові знання в наукову сферу, освітній процес і практичну роботу за фахом.

ФК9. Здатність організовувати та здійснювати педагогічну діяльність у межах обраної спеціалізації, вдосконалювати педагогічну майстерність, застосовуючи традиційні та інноваційні методи, прийоми та засоби

4. Програмні результати навчання:

ПРН 1. Безперервно самовдосконалюватись та застосовувати здобуті науково-професійні знання та вміння в науковій, фаховій та освітній діяльності.

ПРН 2. Використовувати набуті концептуальні та методологічні знання у галузі філософії науки для організації й самостійного виконання наукового дослідження.

ПРН 3. Добирати, аналізувати, інтерпретувати, коректно оцінювати і творчо використовувати наукову інформацію, використовуючи сучасні підходи теорії наукового знання.

ПРН 4. Вміти виявити та окреслити невирішені проблеми щодо діагностики і лікування за напрямом професійно-наукової діяльності з подальшим визначенням шляхів їх вирішення.

ПРН 5. Продукувати нові знання та ідеї, формулювати наукові гіпотези, теорії та концепції з урахуванням та дотриманням принципів наукової етики й академічної доброчесності.

ПРН 6. Самостійно аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати, узагальнювати, систематизувати клінічні та наукові дані у галузі медицини.

ПРН 7. Розробляти дизайн і план власного дослідження за фахом на основі самостійно сформульованих мети і завдань.

ПРН 8. Обирати, застосовувати і вдосконалювати сучасні методики дослідження за обраним напрямком наукового проекту.

ПРН 10. Використовувати здобуті в результаті дослідження нові знання в практичній діяльності й освітньому процесі та загалом у суспільстві.

ПРН 13. Організовувати та управляти роботою колективу, виходячи із сучасних соціальних моделей науки.

ПРН 15. Розвивати комунікації та застосовувати навички міжособистісних взаємодій в науковому, професійному, освітньому та міждисциплінарному середовищах.

ПРН 16. Дотримуватися принципів наукової етики у роботі з пацієнтами .

ПРН 17. Використовувати принципи академічної доброчесності та нести відповідальність за достовірність отриманих та оприлюднених наукових результатів.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура навчальної дисципліни	**Кількість кредитів, годин, з них**					**Рік навчання семестр**	**Вид контролю**
	Всього	Лекцій (год)	Практ. (год)	Семін. (год)	Самост. робота (год)		
		очна денна, очна вечірня форма					
Сучасне наукознавство та міждисциплінарний діалог у медичній науці	2 кредити / 60 год.	12	-	22	26	1-й	залік
		Заочна форма					
		2	-	10	48		

Очна форма навчання (денна, вечірня)

Розділ	Назва теми	Годи-ни	Вид заняття (години)			
			лекції	практичні заняття	семінари	самостійна робота
1	2	4	5	6	7	8
1.	Філософія науки, її предмет та проблематика.	8	2	-	2	4
2.	Філософські проблеми наукового пізнання. Рівні, форми та методи наукового пізнання.	10	2	-	4	4
3.	Філософські засади класифікації наук.	10	2	-	4	4
4.	Людина як об'єкт філософії науки.	10	2	-	4	4
5.	Наука у сучасному світі: стан і перспективи розвитку в XXI столітті.	10	2	-	4	4
6.	Аксіологія та етос науки. Проблема гуманізації науки та соціальна відповідальність вченого.	12	2	-	4	6
	Разом	**60**	**12**	**-**	**22**	**26**

Заочна форма навчання

Розділ	Назва теми	Годи-ни	Вид заняття (години)			
			лекції	практичні заняття	семінари	самостійна робота
1	2	4	5	6	7	8
1.	Філософія науки, її предмет та проблематика.	8	2	-	-	8
2.	Філософські проблеми наукового пізнання. Рівні, форми та методи наукового пізнання.	10	-	-	2	8
3.	Філософські засади класифікації наук.	10	-	-	2	8
4.	Людина як об'єкт філософії науки.	10	-	-	2	8
5.	Наука у сучасному світі: стан і перспективи розвитку в XXI столітті.	10	-	-	2	8
6.	Аксіологія та етос науки. Проблема гуманізації науки та соціальна відповідальність вченого.	12	-	-	2	8
	Разом	**60**	**2**	**-**	**10**	**48**

4. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ КУРСУ

Тематичний план лекцій

№	Назва теми	Години
1.	Філософія науки, її предмет та проблематика.	2
2.	Філософські проблеми наукового пізнання. Рівні, форми та методи наукового пізнання.	2
3.	Філософські засади класифікації наук.	2
4.	Людина як об'єкт філософії науки.	2
5.	Наука у сучасному світі: стан і перспективи розвитку в XXI столітті.	2
6.	Аксіологія та етос науки. Проблема гуманізації науки та соціальна відповідальність вченого.	2
	Разом:	**12**

Тематичний план семінарських занять

№	Назва теми	Години
1.	Філософія науки, її предмет та проблематика.	4
2.	Філософські проблеми наукового пізнання. Рівні, форми та методи наукового пізнання.	4

3.	Філософські засади класифікації наук.	4
4.	Людина як об'єкт філософії науки.	4
5.	Наука у сучасному світі: стан і перспективи розвитку в XXI столітті.	4
6.	Аксіологія та етос науки. Проблема гуманізації науки та соціальна відповідальність вченого.	6
	Разом:	**22**

Тематичний план самостійної роботи

№	Назва теми	Години
1.	Філософія науки, її предмет та проблематика.	2
2.	Філософські проблеми наукового пізнання. Рівні, форми та методи наукового пізнання.	2
3.	Філософські засади класифікації наук.	2
4.	Людина як об'єкт філософії науки.	2
5.	Наука у сучасному світі: стан і перспективи розвитку в XXI столітті.	2
6.	Аксіологія та етос науки. Проблема гуманізації науки та соціальна відповідальність вченого.	2
	Разом:	**26**

Тематичний план лекцій (заочна форма навчання)

№	Назва теми	Години
1.	Філософія науки, її предмет та проблематика.	2
	Разом:	**2**

Тематичний план семінарських занять (заочна форма навчання)

№	Назва теми	Години
1.	Філософія науки, її предмет та проблематика.	-
2.	Філософські проблеми наукового пізнання. Рівні, форми та методи наукового пізнання.	2
3.	Філософські засади класифікації наук.	2
4.	Людина як об'єкт філософії науки.	2
5.	Наука у сучасному світі: стан і перспективи розвитку в XXI столітті.	2
6.	Аксіологія та етос науки. Проблема гуманізації науки та соціальна відповідальність вченого.	2
	Разом:	**10**

Тематичний план самостійної роботи (заочна форма навчання)

№	Назва теми	Години
1.	Філософія науки, її предмет та проблематика.	8
2.	Філософські проблеми наукового пізнання. Рівні, форми та методи наукового пізнання.	8
3.	Філософські засади класифікації наук.	8
4.	Людина як об'єкт філософії науки.	8
5.	Наука у сучасному світі: стан і перспективи розвитку в XXI столітті.	8
6.	Аксіологія та етос науки. Проблема гуманізації науки та соціальна відповідальність вченого.	8
	Разом:	**48**

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Видами навчальної діяльності аспірантів згідно з навчальним планом є:

а) лекції,

б) семінарські заняття,

в) самостійна робота аспірантів (СРА).

Семінарські заняття передбачають:

1) дослідження аспірантами основних теоретичних положень філософії науки;

2) аналіз і дискусії щодо основних теорій сучасного наукознавства;

3) моделювання застосовування загальних методів пізнання: аналізу та синтезу; індукції та дедукції; закони формальної та діалектичної логіки;

4) моделювання використання сучасних методів дослідження відповідно до обраної спеціалізації та поставленої мети, опираючись на сучасні підходи встановлення істинності і достовірності наукового знання;

5) аналіз міждисциплінарних взаємодій у сучасній науці;

6) кейс-аналіз ситуацій, які вимагають застосування етичних принципів та правил наукової діяльності.

8. ВИДИ КОНТРОЛЮ (ПОТОЧНИЙ І ПІДСУМКОВИЙ)

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку засвоєння аспірантами навчального матеріалу. Формами поточного контролю є:

а) тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді;

б) індивідуальне усне опитування, співбесіда;

в) розв’язання типових ситуаційних задач;

д) контроль практичних навичок;

Комплексне оцінювання навчальної діяльності здійснюється виставлення традиційної оцінки, яка конвертується у бали відповідно у кожному з занять, аспірант отримує на практичному занятті: оцінку «5» - якщо він виконав правильно не менше 90% навчальних завдань; оцінку «4» - якщо він виконав правильно не менше 80% навчальних завдань; оцінку «3» - якщо він виконав правильно не менше 60% навчальних завдань; оцінку «2» - якщо він виконав правильно менше 60% навчальних завдань; На кінцевому етапі заняття викладач виставляє набрану суму балів і традиційну оцінку в журналі успішності.

Самостійна робота аспіранта оцінюється на практичних заняттях і є складовою підсумкової оцінки аспіранта.

Підсумковий контроль

Загальна система оцінювання проводиться по завершенню вивчення дисципліни у вигляді заліку.

Шкали оцінювання традиційна 4-бальна шкала, багатобальна (200-бальна) шкала, рейтингова шкала ECTS

Залік – це форма підсумкового контролю засвоєння аспірантом теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у письмовій формі, відповідно до розкладу. Триває 2 академічних години.

Максимальна кількість балів, яку може набрати аспірант за поточну навчальну діяльність для допуску до заліку становить 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати аспірант за поточну навчальну діяльність для опуску до заліку становить 120 бали.

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих аспірантом оцінок за 4-ри бальною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{\text{СА} \times 120}{5}$$

Для зручності наведено таблицю перерахунку за 200-бальною шкалою:

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються заліком

4 бальна шкала	200 бальна шкала	4 бальна шкала	200 бальна шкала	4 бальна шкала	200 бальна шкала	4 бальна шкала	200 бальна шкала	4 бальна шкала	200 бальна шкала
5	200	4,6	184	4,17	167	3,77	151	3,35	134
4,97	199	4,57	183	4,14	166	3,74	150	3,32	133
4,95	198	4,52	182	4,12	165	3,72	149	3,3	132
4,92	197	4,5	180	4,09	164	3,7	148	3,27	131
4,9	196	4,47	179	4,07	163	3,67	147	3,25	130
4,87	195	4,45	178	4,04	162	3,65	146	3,22	129
4,85	194	4,42	177	4,02	161	3,62	145	3,2	128
4,82	193	4,4	176	3,99	160	3,57	143	3,17	127
7,8	192	4,37	175	3,97	159	3,55	142	3,15	126
4,77	191	4,35	174	3,94	158	3,52	141	3,12	125
4,75	190	4,32	173	3,92	157	3,5	140	3,1	124
4,72	189	4,3	172	3,89	156	3,47	139	3,07	123
4,7	188	4,27	171	3,87	155	3,45	138	3,02	121
4,67	187	4,24	170	3,84	154	3,42	137	3	120
4,65	186	4,22	169	3,82	153	3,4	136	Менше 3	Недостатньо
4,62	185	4,19	168	3,79	152	3,37	135		

Бали з дисципліни для аспірантів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	**Оцінка за 4-ри бальною шкалою**
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до мінімальної кількостібалів, яку повинен набрати аспірант	3
Нижчемінімальноїкількостібалів, яку повинен набрати аспірант	2

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності аспірантів перевіряється статистичними методами (коефіцієнт кореляції між оцінкою ECTS та оцінкою за національною шкалою).

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ АСПІРАНТІВ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Філософія науки: виникнення та предмет. Специфіка та рівні наукового пізнання.
2. Сутність науки та наукової діяльності.
3. Становлення науки в Новий час. Класичний, некласичний та постнекласичний етапи розвитку наукової раціональності.
4. Постнекласична раціональність. Пріоритетність духовно-моральних критеріїв у постнекласичній науці.
5. Основні форми наукового пізнання: науковий факт, проблема, гіпотеза, концепція, теорія, парадигма.
6. Концепція істини в світлі антропологічних розвідок. Проблема істини в постмодерній філософії.
7. Проблема пізнання. Діалектика суб'єкта та об'єкта в процесі пізнання.
8. Співвідношення абстрактного та конкретного в пізнанні. Чуттєве та раціональне, емпіричне та теоретичне в пізнанні.
9. Сучасні соціологічні концепції науки (Т. Кун, К. Поппер, П. Фейєрабенд, І. Лакатос, Е. Агацці).
10. Наука і паранаука. Паранаукові (паранормальні) феномени, їхня класифікація.
11. Наука в сучасному світі: стан і перспективи розвитку в XXI столітті.
12. Європейська медицина як наука: історія виникнення, особливості. Зародження клініки як соціальної інституції (М. Фуко).
13. Медицина та світогляд.
14. Місце та роль медицини в сучасному науковому знанні.
15. Специфіка пізнання в медицині.
16. Філософські засади сучасної наукової картини світу.
17. Постнекласичний етап розвитку наукової раціональності.
18. Філософсько-методологічні проблеми наукового пізнання.
19. Метафізика та наука.

20. Антропологія як філософська наука.

21. Сучасні соціологічні концепції науки.

22. Філософська антропологія як теорія та методологія. Сутнісний та екзистенційний підходи до визначення людини.

23. Філософська антропологія як самостійна галузь знань та особливий метод мислення. Взаємозв'язок філософії та філософської антропології.

24. Антична філософія і «антропологічний поворот». Філософія софістів: «Людина є мірою усіх речей».

25. Вчення Платона та Арістотеля про людину. Формування поняття «чеснота».

26. Антропологічна проблематика у філософії доби еллінізму. Відкриття індивіда.

27. Сутність поглядів на людину у філософії Середньовіччя. Етичні концепції визначних представників напрямку.

28. Філон Александрійський та гностики: нове вчення про людину.

29. Аврелій Авґустін і Тома Аквінський: відкриття вольового начала людини. Проблема морального вибору.

30. Гуманізм як характерна особливість філософії доби Відродження: вчення про людину у філософії раннього (італійського) та пізнього (північного) Відродження.

31. Початок антропологічного дискурсу у Новий час. Особливості філософії Нового часу: емпіризм та раціоналізм. Людина Картезія.

32. Антропологічні ідеї в культурі Київської Русі.

33. Антропологічні ідеї в Києво-Могилянській академії. Григорій Сковорода – вчення про самопізнання та «сродну» працю.

34. Діапазон антропологічних образів Нового часу. Від людина як «мислячої машини» (Р. Декарт) до людини як «мислячої тростини» (Б. Паскаль).

35. Основні школи та напрямки філософії XX ст. (прагматизм, екзистенціалізм, феноменологія, позитивізм, герменевтика) та їх внесок у філософську антропологію.

36. Українські антропологічні пошуки XIX – поч. XX ст. Філософія серця П. Юркевича.

37. Людина як об'єкт філософських досліджень України часів СРСР (В. Шинкарук, В. Табачковський та ін.). Сучасна українська філософська антропологія (С. Кримський, Є. Андрос, Н. Хамітов та ін.).

38. Постмодерністський погляд на людину: «людина як текст», «смерть суб'єкта» (М.Фуко), критика бінаризму (Ж. Дельоз).

39. Феномен тілесності у медичному та соціокультурному контекстах: тіло як дзеркало, символ, знак, об'єкт дослідження.

40. Головні екзистенціали людини: діяльність, творчість, духовні потреби, свобода, вибір, відповідальність.

41. Людина як соціальна істота. Головні ознаки суспільства (соціальна діяльність, комунікація, передача досвіду).

42. Соціальна свідомість. Проблема революцій у суспільстві. Ідеології, соціальні міфи та утопії в житті українського суспільства.

43. Поняття традиційного, індустріального та постіндустріального суспільства. Ідея інформаційного суспільства. Проблема маніпуляції свідомістю.

44. Соціальне буття людини як антропологічна проблема. Людина та суспільство: проблема єдності та відчуження. Соціально-економічні реформи в Україні.

45. Роль особистості як суб'єкту історії. Персоналізм і філософська антропологія.

46. Основні проблеми філософської, наукової та релігійної антропології.

47. Дух, душа і тіло. Ставлення до до людського тіла в різних філософських концепціях.

48. Загальноцивілізаційні та специфічні фактори антисцієнтистських тенденцій у сучасній культурі.

49. Філософія, психологія та медицина.

50. Людська суб'єктивність і образ “Я”.

51. Сучасні психологічні теорії (З. Фройд, К. Юнг, В. Франкл, Е. Фром та ін.) та їх значення для медицини.

52. Проблема людини у XX ст. Основні принципи “етики після Аушвица” К. Ясперса.

53. Антропологічний ренесанс в філософії XX ст. Екзистенційні модуси людського буття — турбота, тривога, відповідальність, страх, самотність, страждання, любов.

54. Соціокультурні та теоретико-методологічні передумови “антропологічного повороту” в європейській філософії XX ст.

55. Духовність людини, історичні типи та форми. Людина як цілісність. Образ людини в історії культури.

56. Властивості, рівні та сфери духовнсоті. Духовність та тілесність (М. Мерло-Понті).

57. Проблема сенсу людського існування. Сенс життя і людські цінності. Ієрархія цінностей людського буття.

58. Етос науки (Р. Мертон, Дж. Зеймен). Цінності вченого, етичні принципи та правила наукової діяльності.

59. Етика, співвідношення етики і моралі. Практична, прикладана та професійна етики. Механізми формування професійних етик.

60. Особливості науково-технічної діяльності як соціальної практики. Проблеми гуманізації науки та соціальної відповідальності вчених.

61. Проблеми цінностей, мотивації і світоглядних намірів в науково-технічній діяльності.

62. Розвиток етики у медичній науковій спільності.

63. Історичний процес взаємозв'язку філософії та медицини. Медицина та світогляд.

64. Роль філософських світоглядних принципів у діяльності лікаря.

65. Моральні цінності лікаря (життя, здоров'я, милосердя, співпереживання та ін.).

66. Авангардні біотехнології. Аксіологічні аспекти авангардних біотехнологій: ризики, відповідальність і регуляція.

67. Авангардний потенціал біотехнологій і концептуальна модель інноваційно-індустріальної цивілізації.

68. Здоров'я людини і сучасні цивілізація. Людина як філософська та медична проблема. Філософські проблеми діагностики та терапії.

69. Міждисциплінарні зв'язки в сучасній медичній науці.

70. Проблема гуманізації сучасної медицини. Моделі здоров'я (традиційна наукова, валеологічна, психосоматична, екологічна, біоетична та ін.).

71. Перспективи розвитку сучасної медичної науки.

10. ЛІТЕРАТУРА:

Базова література:

1. Білецький І.П. Філософія науки [Навч. Посіб] / І.П. Білецький, О.М. Кузь, В.Ф. Чешко — Х.: ХНЕУ, 2005. - 128с. - (Харківський економічний університет).
2. Волинка Г.І. Картина світу ХХ ст. Енциклопедизм як композиційний принцип / Г.І. Волинка. - К.: Каравела, 2009. - 246 с.
3. Добронравова І.С., Сидоренко Л.І. Філософія та методологія науки: підручник / І.С. Добронравова, Л.І. Сидоренко. - К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. - 223 с.
4. Добронравова І.С. Новітня західна філософія науки / І.С. Добронравова. - К.: Вид. ПАРАПАН, 2008. - 216 с.
5. Кисляков В.П., Дрожанова О.М., Ступак О.П. Вступ до філософії науки / - Миколаїв: НУК, 2011. - 125 с.
6. Мєшков В.М. Філософія науки і техніки: конспект лекцій для студентів, магістрів і аспірантів усіх спеціальностей та форм навчання із дисциплін "Філософія і методологія науковго пізнання" та "Філософські проблеми наукового пізнання". - Полтава: ПолтНТУ, 2006. 106 с.
7. Ратніков В.С. Основи філософії науки і філософії техніки: навч.посібник / В.С. Ратніков. - Вінниця: ВНТУ, 2012. - 291 с.
8. Ратніков В.С., Макаров З.Ю. Історія та філософія науки. Хрестоматія. - Вінниця: Нова книга, 2009. - 461 с.
9. Самардак М.М. Філософія науки. Напрямки, теми, концепції / М.М. Самардак. - К.: Вид. ПАРАПАН, 2011. - 204 с.
10. Семенюк Е.П., Мельник В.П. Філософія сучасної науки і техніки / Е.П. Семенюк, В.П. Мельник. - Львів: Світ, 2006. - 152 с.
11. Філософія науки та інноваційного розвитку [Навч. посіб.] / Л. Чекаль (ред.), О.Павлова, С.Сторожук та ін. – К.: Міленіум, 2010. – 340 с.
12. Фірсова Л.В. Філософія науки [Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл.] /Л.В. Фірсова, І.П. Черних, Я.М. Білик ; Л.В. Фірсова (ред.). – Х.: ППВ "Нове слово", 2003. – 335с. : схеми – Бібліогр.: с. 320-334.

Допоміжна література:

1. Бевзенко Л.Д. Социальная самоорганизация. Синергетическая парадигма: возможности социальных интерпретаций / Л.Д. Бевзенко. - К.: Институт социологии НАН Украины, 2002. - 437 с.
2. Бейлин М.В. Нанотехнология как прорыв в постнекласической науке / М.В. Бейлин. - Х.: Оберіг, 2014. - 480 с.
3. Вернадский В.И. Биосфера и ноосфера / В.И. Вернадский; предисл. Р.К. Баландина. - М.: Айрис-пресс, 2004. - 576 с.
4. Габермас Ю. Філософський дискурс модерну. К., 2000.
5. Габович О. і ін., Кузнецов В., Семенова Н. Українська фундаментальна наука і європейські цінності / О. Габович, В. Кузнєцов, Н. Семенова: відп.ред. В.Кузнєцов. - К.: Вид. Дім "Києво-Могилянська академія", 2015. - 208 с.
6. Гайденко П.П. Научная рациональность и философский разум / П.П. Гайденко. - М.: Прогресс-Традиция, 2003. - 528 с.
7. Глазко В.И. "Опасное знание" в "обществе риска" (век генетики и биотехнологий). Моног-

рафия / В.И. Глазко, В.Ф. Чешко. - Харьков: ИД “ИНЖЕК”, 2007. - 544 с.
8. Глейк Дж. Хаос: создание новой науки / Дж. Глейк: пер.с англ. М. Нахмансона, Е. Барашковой. - СПб.: Амфора,2001. - 398 с.
9. Жилінська О.І. Науково-технічна діяльність у контексті самоорганізації: монографія / О.І. Жилінська. - К.: Парламентське видавництво, 2010. - 552 с.
10. Ивин А.А. Современная философия науки /А.А. Ивин. - М.: Высш. шк., 2005.-592 с.
11. История и философия науки: основные имена и понятия / В. Губин, В. Полищук, Б. Емельянов, М. Ганопольский. - М.: Прондо, 2013. - 490 с.
12. Канке В.А. Основные филососфские направления и концепции науки. Итоги XX столетия / В.А. Канке. - М.: Логос, 2000 — 321 с.
13. Канке В.А. Филососфия науки: краткий энциклопедический словарь / В.А. Канке. - М.: Издательство “Омега-Л”, 2008. - 328 с.
14. Карако П.С. Философия и методология науки: В.И. Вернадский. Учение о бисфере / П.С. Карако. - Минск: Экоперспектива, 2007. - 208 с.
15. Кондауров В.И. Процесс формирования научного знания: монография / В.И. Кондауров. - М.: Инфра-М, 2013. - 128 с.
16. Краузе А.А., Шипунова О.Д. Парадигмы и проблемы философии науки / А.А. Краузе, О.Д. Шипунова.- Спб.: Изд-во Политехн. ун-та,2008. - 252 с.
17. Кун Т. Структура наукових революцій. - К.: Port-Royal, 2001. - 228 с.
18. Лакатос И. Избранные произведения по философии и методологии науки / И.Лакатос: пер. с англ. И.Н. Веселовского, А.Л. Никифорова, В.Н. Поруса. - М.: Академический Проект: Трикста, 2008. - 475 с.
19. Лебедев С.А. Философия науки: словарь основных терминов / С.А. Лебедев. - М.: 2006. - 320 с.
20. Маліцький Б.А. Прикладне наукознавство / Б.А. Маліцький.-К.: Фенікс, 2007.- 464 с.
21. Науковий світогляд на зламі століть. - К.: Вид. Парапан, 2006. - 288 с.
22. Новиков А.С. Структурный анализ науки: Проблемы. Поиски. Открытия / А.С. Новиков. - 2-е изд.,сущ.перераб. и доп. - М.: ЛЕНАНД, 2015. - 480 с.
23. Огурцов А.П. Философия науки: двадцатый век: Концепции и проблемы. В 3-х ч. / А.П. Огурцов. - Спб: Издательский дом “Мир”, 2011. - 501 с/494с/336 с.
24. Пустовіт С.В. Деякі методологічні підходи до етичного регулювання медико-біологічних досліджень // Організація та проведення етичної експертизи біомедичних досліджень. К.: Сфера, 2006. - С. 15-26.
25. Рассел Б. Человеческое познание: его сфера и границы / Б. Рассел: пер.с аенгл. Н. Воробьева; статьи — пер.с англ. В. Горбатова; Общ.ред, сост., вступ. ст. А Грязнова. - М.: ТЕРРА — Книжный клуб: Республика. 2000. - 464 с.
26. Рубанець О.М. Філософські проблеми наукового пізнання / О.М. Рубанець. - К: Ліра, 2015. - 229 с.
27. Світоглядні імплікації науки. - К.: Парапан, 2004.- 408 с.
28. Современные философские проблемы естественных, технических и социально-гуманитарных наук / Под общ. ред. д-ра филос. наук, проф. В.В. Миронова. - М.: Гардарики, 2006. - 639 с.
29. Фейерабенд П. Наука в свободном обществе / Пол Фейерабенд. - М.: АСТ, 2010. - 378 с.
30. Франк Ф. Философия науки. Связь между наукой и философией / Ф. Франк. - М.: ЛКИ. 2007. - 512 с.

31. Фукуяма Ф. Наше постчеловеческое будущее: Последствия биотехнологической революции / Ф. Фукуяма: пер.с англ. М.Б. Левина. - М.: ООО “Изд-во АСТ”, ОАО “Люкс”, 2004. - 349 с.
32. Шапиро И. Бегство от реальности в гуманитарных науках / И. Шапиро: пер.с англ. Узланера; Нац.исслед.ун-т “Высш.школа экономики” - М.: Изд.дом Высш.школы экономики, 2011. - 368 с.
33. Ягодзінський С.М. Науковий дискурс в умовах інформаційного суспільства: методологічний і соціокультурний аспекти Дис. / Ягодзінський Сергій Миколайович 09.00.02 діалектика і методологія пізнання, к.філос.н. /Нац.авіац.ун-т. К., 2008. - 200 с.
34. Яскевич Я.С. Методология и этика в современной науке: поиск открытой рациональности / Яскевич Я.С.. - Минск: БГЭУ, 2007. - 186 с.

Інформаційні ресурси:

1. Бібліотека “Золотая философия”: http://philosophy.allru.net.
2. Бибиотека философкой литературы “PlatonaNet”: http://platonanet.org.ua
3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: http://www.nbuv.gov.ua
4. Портал “Философия online”: http://phenomen.ru
5. Сайт журнала “Вопросы философии”: http://www.logic.ru/vf/index.html.
6. Сайт Інституту філософії НАН України ім. Г.С. Сковороди — http://filosof.com.ua.
7. Электронная библиотека по философии: http://filosof.historic.ru.
8. Философская энциклопедия: http://terme.ru
9. Философский портал: http://www.philosophy.ru.